

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов і зарубіжної літератури

Дипломна робота

магістра

з теми «**ВИВЧЕННЯ ТЕОРЕТИКО-ЛІТЕРАТУРНИХ ПОНЯТЬ В
КУРСІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ**»

Виконала: студентка 2 курсу
Angb1-M17z групи
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська), додаткова
спеціальність 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька)
Жаловська Валерія Миколаївна

Керівник:
Шулик П.Л., кандидат філологічних наук,
доцент, доцент кафедри германських мов і
зарубіжної літератури

Рецензент:
Рарицький О.А., доктор філологічних наук,
завідувач, професор кафедри історії
української літератури та компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2018 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ	
ФОРМУВАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ПОНЯТЬ У ШКОЛІ	7
1.1. Основні проблеми шкільного вивчення теорії літератури.	7
1.2. Місце та роль теорії літератури в літературній освіті учнів.	14
Висновки до розділу 1.	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ	
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ПОНЯТЬ НА УРОКАХ	
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СТАРШИХ КЛАСАХ	23
2.1. Методичні принципи вивчення теоретико-літературних понять.	23
2.2. Етапи засвоєння понять.	26
2.3. Методи і прийоми формування теоретичних знань.	36
Висновки до розділу 2.	59
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВИВЧЕННЯ	
ЛІТЕРАТУРНИХ НАПРЯМІВ В СТАРШИХ КЛАСАХ	
3.1. Теоретичні засади методичної моделі вивчення літературних напрямів в старших класах.	61
3.2. Вивчення модернізму як неокласичної моделі культури.	73
Висновки до розділу 3.	80
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84

ВСТУП

Сучасний етап розвитку освіти вимагає формування літературної компетенції у школярів. Одна з основних змістових ліній літературного компонента Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти *Літературознавча лінія* передбачає вивчення літературних творів у єдності змісту й форми, оволодіння учнями основними літературознавчими поняттями й застосування їх під час аналізу й інтерпретації художніх творів; розгляд літературних творів, явищ і фактів у контексті літературного процесу; виявлення специфіки літературних напрямів, течій; розкриття поетикальних (зокрема жанрово-стильових) особливостей художніх творів; ознайомлення учнів із загальними принципами художнього перекладу, необхідними для текстуальної роботи з перекладною літературою. Літературознавчі терміни й поняття подано в програмі за принципами науковості (відповідно до розвитку сучасного літературознавства), послідовності (від простих до складних) й концентричності (від елементарних уявлень до їхнього поглиблення, від загальних понять до їхніх різновидів тощо). Літературознавча лінія представлена в рубриці *Теорія літератури (ТЛ)*.

Отже, школа повинна не тільки залучити до читання, сформувати навички читання, читацький інтерес. Основні завдання школяра на сучасному етапі літературної освіти – вміти проникнути у природу художнього твору та образу, розуміти особливості та функції поетичного слова, його естетичний вплив, навчитися читати осмислено. Важливу роль для досягнення цієї мети відіграє теорія літератури. Теоретико-літературні відомості є невід'ємною частиною шкільного курсу зарубіжної літератури, підпорядковані завданням вивчення художніх творів, сприяють осягненню мистецтва слова як естетичного феномена.

Своєрідність зарубіжної літератури як навчального предмету зумовлено тим, що об'єктом його вивчення є твори мистецтва, у той час як наука про літературу відіграє підлеглу роль, яка надзвичайно важлива: завдяки теоретичним знанням школярі навчаються повноцінному сприйняттю

художніх творів. Адже щоб насолоджуватися мистецтвом, треба бути художньо освіченою людиною. Література тільки тоді виховує, коли читач насолоджується твором, коли краса мистецтва слова, потрясіння, очищення через страждання, сміх над негативним робить людину кращою. Допмагаючи учням зрозуміти основні закони мистецтва, теорія літератури робить доступними для них філософські, моральні ідеї творів, відкриває накопичений людством за тисячоліття досвід, без засвоєння якого не може бути розвинутої особистості, вільної людини-творця.

У формуванні теоретико-літературних понять повинна бути чітка, добре продумана наукова система роботи вчителя-словесника, яка забезпечить успішне оволодіння аналізом художнього твору учнями, сприйняття художнього твору на належному рівні, реалізацію мети вивчення зарубіжної літератури, зазначеної у чинній Програмі [19].

Загальні принципи і прийоми вивчення елементів теорії літератури в школі обґрунтовані у фундаментальних працях академіка С. Голубкова. Висвітлюють особливості вивчення теоретико-літературних понять науковці Є. Васильєв, О. Галич, В. Назарець; відомі психологи Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, Д. Єльконін, О. Леонт'єв, Н. Молдавська, О. Нікіфорова, С. Рубинштейн, М. Талізїна, які у своїх працях аналізують механізм і специфіку поетапного процесу формування теоретичних понять в учнів. У методиці викладання зарубіжної літератури проблеми вивчення теоретико-літературних питань досліджували О. Бандура, О. Богданова, Г. Беленький, Г. Іонін, Н. Корст, Є. Пасічник, М. Рибнікова, Б. Степанишин [40].

Разом з тим серед методистів, науковців та учителів до останнього часу не має однастайності щодо системи, обсягу та послідовності вивчення питань теорії літератури в школі. Цим і обумовлюється **актуальність** обраної теми.

Предмет дослідження – методика вивчення теоретико-літературних понять у школі

Об'єктом дослідження стали зміст, форми, методи і прийоми засвоєння теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури

Мета роботи – на основі існуючих в методиці розробок сформулювати, науково обґрунтувати методи, прийоми вивчення теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури

Досягнення основної **мети** вимагає постановки ряду конкретних **завдань**:

- визначити роль і місце теорії літератури у шкільному курсі зарубіжної літератури;
- окреслити проблеми вивчення теорії літератури в школі;
- охарактеризувати систему вивчення питань теорії літератури в школі;
- проаналізувати прийоми вивчення теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури;
- обґрунтувати необхідність використовувати в школі досягнення сучасного літературознавства.

Для розв'язання поставлених завдань використано такі **методи дослідження**: ретроспективний та системний аналіз філософської, філологічної, психолого-педагогічної та методичної літератури з досліджуваної проблеми; теоретичне узагальнення педагогічного досвіду для визначення теоретико-методичних засад дослідження.

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає у спробі на основі узагальнення існуючих у методичній науці напрацювань з питання вивчення теорії літератури в школі визначити теоретичні засади методики формування літературознавчих понять на уроках зарубіжної літератури і конкретизувати методи, прийоми й види навчальної діяльності, які забезпечують формування цих понять в учнів старшої школи.

Практичне значення роботи полягає у тому, що результати даного дослідження можуть бути використані в практиці викладання зарубіжної літератури в школі і спеціальних навчальних курсах з методики навчання

зарубіжної літератури в школі, у навчальній практиці, проведенні практичних та семінарських занять, у подальших дослідженнях задекларованої проблеми.

Апробація роботи була здійснена на студентській науковій конференції Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка 10 квітня 2018 року.

Обсяг та структура дослідження. Робота складається зі вступу двох розділів, висновків, списку використаних джерел. Її обсяг без списку використаної літератури становить 83 сторінки комп'ютерного набору. Додається список використаних джерел (80 позицій).

ВИСНОВКИ

Опанування учнями теоретико-літературних понять — одна з важливих ланок літературної освіти. Без цього неможливе свідоме вивчення предмета.

Необхідність вивчення теоретико-літературних понять у школі, хоч і викликає сумніви, але останні постійно, рішуче та обґрунтовано заперечуються, тому що розуміння художніх текстів, їхній аналіз є практично неможливим без використання теорії літератури. У методиці викладання літератури проблема формування літературознавчих понять традиційно досліджується в контексті питань, пов'язаних із вивченням елементів теорії літератури в школі.

Знання теорії літератури сприяє глибшому засвоєнню художніх творів, дає можливість краще відчувати красу художнього слова. Новітні досягнення сучасного літературознавства можуть і повинні використовуватися в практичній роботі учителів хоча б тому, що цього передусім потребують ті тексти, які лише нещодавно введені до програм із зарубіжної літератури. А, крім цього, використання даних досягнень вмотивоване тим, що за їхньою допомогою відкриваються ще незвідані й інколи несподівані змісти навіть хрестоматійних творів. Це, у свою чергу, сприяє як зацікавленню предметом з боку учнів, так і їхньому інтелектуальному та літературно-естетичному розвитку. Учні усвідомлюють, що завдяки засобам художньої виразності митець створює певні настрої, образи, описи, викликає певні емоції в читачів.

Питання про вивчення у школі теоретико-літературних понять порушує проблеми і суто методологічного і конкретно методичного характеру.

Аналізуючи проблему на методологічному рівні, можна стверджувати, що вивчення літературних творів без відповідного теоретичного підґрунтя неможливе, але процес осягнення теоретичних понять повинен обов'язково поєднуватися з емоційним забезпеченням та естетичною стороною аналізу художнього твору в школі. Так методологічна проблема перетікає в методичну, в якій можна виділити літературознавчий і саме методичний аспекти.

Методичний аспект, спрямований на вироблення певної системи вивчення теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури, повинен враховувати місце і роль теоретичних знань в літературній освіті школярів. Протиріччя між необхідністю формувати в учнів систему знань з теорії літератури та несистемним викладанням матеріалу допоможе подолати системно-структурний спосіб викладу теоретичних понять. У процесі вивчення зарубіжної літератури в учнів формуються спочатку окремі поняття, певна їх сукупність, а потім система понять. Одночасно з процесом утворення нових понять іде поглиблення змісту раніше сформованих понять.

Теоретико-літературний матеріал досить складний для сприйняття, особливо для учнів 5-х класів, в яких ще не розвинуте абстрактне мислення. Але проблема використання теоретико-літературних понять у процесі аналізу художніх творів пов'язана не стільки власне з цими поняттями, скільки з методикою їхнього застосування. Ефективне формування літературознавчих понять залежить від дотримання низки психолого-педагогічних умов, з яких основними є:

- оволодіння літературознавчими поняттями усвідомлюється учнями як необхідна умова адекватного сприйняття художніх творів;
- формування літературознавчих понять здійснюється поетапно на основі системного підходу;
- свідоме використання учнями розумових дій (аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, порівняння та ін.);
- спрямування учнів на послідовне й систематичне застосування літературознавчих понять під час вивчення художніх творів, виконання навчальних завдань;
- урахування вікових можливостей пізнавальної діяльності учнів основної школи;
- здійснення зв'язків літературознавчих понять із поняттями інших предметів естетичного циклу.

За умов творчого підходу щодо використання даних понять у школі, теорія літератури стає дієвим інструментом, за допомогою якого вивчення художньої літератури перетворюються на захоплюючу мандрівку в дивовижний та ні з чим незрівняний світ мистецтва слова.

Формування теоретико-літературних знань вимагає використання всієї палітри традиційних і сучасних методів та прийомів, які приведуть учнів до адекватного розуміння прочитаного, допоможуть глибше проникнути в емоційну тональність твору, виразніше побачити героїв, дозволять вийти на рівень усвідомлення авторської позиції.

Великі перспективи для засвоєння теоретико-літературних понять в основній школі відкриває метод ейдетики. Для свідомого засвоєння понять та системного вивчення їх в умовах спонтанного викладання та формування системи знань великого значення набуває наочність. Доречно і вміло використана наочність забезпечить правильне відображення у свідомості учнів об'єктивного світу, активізує думки учнів, поживавить інтерес не лише до вивчення теоретико-літературного матеріалу, а й взагалі до літератури.

Запропонована у 3 розділі модель методики навчання літературних напрямів в 11 класі доводить, що практичне втілення ідеї організації навчання старшокласників зарубіжної літератури на естетичних засадах з необхідністю осмисленого засвоєння теоретичного матеріалу забезпечуватиме належне емоційне сприйняття різностильових творів світового письменства, формування великостильових орієнтирів у літературі як мистецтві слова, духовно-ціннісне засвоєння художнього образу світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандура О. Вивчення елементів теорії літератури у 4-7 класах. Київ: Рад. школа, 1984. 148 с.
2. Бандура О. Бандура Г. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях : навчальний довідник. Київ: Шкільний світ, 2008. 128 с.
3. Беленький Г.И. Теория литературы в школе // Современные проблемы методики преподавания литературы / Отв. ред. Я.А. Роткович. Куйбышев, 1974. С. 46-47.
4. Бітківська Г.В. Оптимізація змісту і структури програмових теоретико-літературних понять як методична проблема // Актуальні проблеми науково-методичного забезпечення викладання зарубіжної літератури в навчальних закладах України: В 2 ч. Ч. 2. Київ: УАВЗЛ, 2002. С. 10-15.
5. Бітківська Г.В. Поліфункціональність теоретико-літературних понять і термінів у шкільному курсі «Зарубіжна література» (на матеріалі поняття «портрет») // Мова і культура: Збірник наукових праць. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2002. Випуск 5. Т. 5: Проблеми гуманізації навчання і культурологічний підхід до методики мови і літератури. С. 31-37.
6. Богомолова М. Жанр, указывающий путь // Литература. 2010. № 6. С. 11- 3.
7. Богосвятська, А.-М. Особливості вивчення теоретико-літературних понять [Текст] // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. 2015. № 2. С. 30-36.
8. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. Москва: Изд-во АПН РСФСР, 1956. 520 с.
9. Глебова Ю. А. Методика опрацювання теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури // Вісник Глухівського педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Випуск 7. Глухів: ГДПУ, 2006. 262 с.

- 10.Глебова Ю.А. Прийоми використання наочності при вивченні теоретико-літературного матеріалу в 5 класі на уроках зарубіжної літератури // Вісник Житомирського державного педагогічного університету ім. І. Франка. Вип. №15. С. 73-75.
- 11.Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник / За наук. ред. О.Галича. Київ: Либідь, 2001. 488 с.
- 12.Галка Г.А. Ми вчимо не літературу, а міфи про неї. По справжньому її вивчати можна лише на літературознавчій основі // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2003. № 10. С.5-7
- 13.Головченко Н.І. Структурно-стильовий аналіз художнього тексту в старших класах загальноосвітньої школи: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2009. 20 с.
- 14.Громкова М. Т. Мироззренческая функция современного образования // Magister. 2000. № 6. С. 38 – 50.
- 15.Гром'як Р. Т. Українська література. Вивчення елементів теорії літератури. Додаток до підручника 7 класу. Тернопіль: Підручники і посібники, 1998. 64 с.
- 16.Дановский А. В. Системно-функциональное формирование теоретико-литературных понятий в средних учебных заведениях. Москва: Прометей, 1989. 210 с.
- 17.Дахин А. Н. Педагогическое моделирование: сущность, эффективность и... неопределенность // Педагогика. 2003. № 4. С. 21 – 26.
- 18.Забарний О. В. До таїни образу [Текст] : посібник для вчителя / Ніжинський держ. педагогічний ін-т ім. М.В.Гоголя. Ніжин: Ніжинський державний пед.ін-т, 1997. 64 с.
- 19.Зарубіжна література Програма для 10–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання / Авторський колектив програми: голова – учитель-методист зарубіжної літератури Л.П. Юлдашева; наукові консультанти – д. філол. н., проф.

- О.М. Ніколенко, д. пед. н., проф. О.О. Ісаєва, д. пед. н., проф. Ж.В. Клименко, к. філол. н., проф. Ю. І. Ковбасенко та ін. 2018. 69 с.
- 20.Иванов В.П. Человеческая деятельность – познание – искусство. Київ: Наукова думка, 1977. С. 207-208.
- 21.Іонін Г. Шкільне літературознавство [Текст] // Українська мова та література. 2004. №35. С.4–8.
- 22.Ісаєва О.О. Концептуальні основи аналізу художнього тексту в школі (Про герменевтичну спрямованість цього аналізу) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 6. С. 2-5.
- 23.Ісаєва О. М. Про основні парадигми шкільної літературної освіти // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2011. №3. С. 3-8.
- 24.Ісаєва О.О. Чи потрібна теорія літератури на уроці зарубіжної? (Про її роль у розвитку читацької культури школярів та практику формування) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2000. № 5. С. 9-12.
- 25.Кіма Л. Т. Вивчення теорії літератури в шкільному курсі словесності [Текст] // Вивчаємо українську мову та літературу. 2009. №14. С. 15–18.
- 26.Ковальчук В.І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу. 2-ге видання, перероблене і доповнене. Київ: Шкільний світ, 2011. 128 с.
- 27.Крайнікова Т. Опорні схеми та таблиці з української літератури. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2003. 112 с.
- 28.Кудряшев Н.И. Взаимосвязь методов обучения на уроках литературы [Электронный ресурс]. – URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Bogd/04.php
- 29.Кузьменко В.І. Словник літературознавчих термінів. Київ: Український письменник, 1997. 230 с
- 30.Лексикон загального та порівняльного літературознавства / за ред. А. Волкова, О. Бойченка та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с

31. Леонтьев А.А. Искусство как форма общения: к проблеме предмета психологии искусства // Психологические исследования. Тбилиси: Мецниереба, 1973. С. 139-140.
32. Леонтьев А. А. Психологический подход к анализу искусства // Эмоциональное воздействие массовой коммуникации: педагогические проблемы (Материалы семинара). Москва: Ц. С. Педагогического общества РСФСР, 1978. – С. 44
33. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Л64 Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 752 с. (Notabene).
34. Мартинець А.М. Урок-образ із зарубіжної літератури як одна з форм навчально-виховного процесу. Київ: Видавничий дім Бураго, 2013. 247 с. С.204-210
35. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
36. Методика навчання світової літератури : навчально-методичний посібник / Л. Б. Поліщук. Умань ВПЦ «Візаві», 2016. 139 с.
37. Методика навчання української літератури : підручник / Г.Л. Токмань. Київ : Академія, 2012. 312 с.
38. Методика преподавания литературы в школе / Под ред. О.Ю. Богдановой и В.Г. Маранцмана. Учебник для пед. вузов. В 2 ч. Москва: Просвещение, ВЛАДОС, 1994. 288 с.
39. Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах: підруч. Київ: Видавничий дім «Слово», 2010. 432 с.
40. Мірошніченко Л.Ф. Формування теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури: Методичний лекторій для вчителів зарубіжної літератури // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 2. С. 13-18.
41. Молдавская Н.Д. Литературное развитие школьников в процессе обучения Москва: Педагогика, 1976. 224 с. С. 6.

42. Неділько В. Я. Елементи теорії літератури. Конспект лекцій. Київ, 1994. 68 с.
43. Николенко О.Н. Барокко и постмодернизм: диалог через века (О лирике Иосифа Бродского) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 5. С. 26-31.
44. Ніколенко О.М. Дидактичні матеріали до вивчення понять з теорії літератури в школі // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2004. № 1. С.43-52.
45. Ніколенко О.М. Особливості вивчення понять теорії літератури в старших класах // Всесвітня література в середніх навчальних закладах. 2003. №6.
46. Ніколенко О. М., Мацапура В.І. Теорія літератури у визначеннях, схемах і таблицях (За програмою 2001 року) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2003. № 11. С. 2-54.
47. Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За ред. доктора пед. наук, проф., члена-кореспондента АПН України Н.Й. Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. С.115-121, 260-275, 341-344.
48. Невінчана Н. Теорія літератури в школі: У 2 ч. Київ: Ред. загальнопед. газ., 2004. Ч.1. 128 с.; Ч.2. 128 с.
49. Овсейко Л. Теория литературы может быть интересной // Всесвітня література та культура в середніх навчальних закладах України. 2001. № 5. С. 47-49.
50. Онищенко В. Фундаментальні педагогічні теорії: монографія. Львів : Норма, 2014. 356 с.
51. Павленко В.В. Проблеми вивчення елементів теорії літератури на уроках української літератури. Кіровоград, 2012. 64 с.
52. Пантелеева В.В. Секрети мого педагогічного успіху // Зарубіжна література в школах України. 2014. № 2. С. 14-15.
53. Пасічник Є. А. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навч. посібн. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.

54. Покатілова О.О. Теоретико-методичні засади культурологічного аналізу перекладних творів на уроках світової літератури // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. № 22 (257). Ч. II. 2012. С. 150-155.
55. Рада І.М. Актуалізація знань з теорії та історії літератури – важливе підґрунтя вивчення її як мистецтва слова (Замість вступних уроків) // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2002. № 8. С. 45-48.
56. Радченко І., Орлова О. Експрес-практикум з теорії української літератури для учнів 6-х класів [Текст] // Українська мова та література. 2007. № 23-24. С. 1–47
57. Розман І. І. Теоретико-літературні поняття: необхідність розуміння художніх творів та явищ літературного процесу // Науковий вісник Ужгородського університету. серія: «Педагогіка. соціальна робота». 2016. Випуск 2 (39). С. 204-205
58. Романова Л.А. Методика работы над теоретико-литературными понятиями в курсе школьной программы. Система изучения теории литературы в 5 классе. Ростов, 2008. 30 с.
59. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. Москва: Педагогика, 1973. 424 с.
60. Рыбак Л.А. Образное мышление и урок литературы. Москва: Просвещение, 1966. 200 с.
61. Ситченко А.Л. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах: навч. посіб. для студентів-філологів. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.
62. Ситченко А.Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу: Моногр. / Миколаїв. держ. ун-т ім. В.О.Сухомлинського. Київ: Ленвіт, 2004. 304 с.
63. Славин А.В. Наглядный образ в структуре познания. Москва: Политиздат, 1971. 271 с.

- 64.Смирнова О. От теории литературы – к практике школьного анализа // Литература. 2010. № 14. С. 42-48.
- 65.Султанов Ю.І. Вивчення теорії літератури в 5-7 класах середньої загальноосвітньої школи // Зарубіжна література в навч. закл. 1999.№ 12. С. 3–7.
- 66.Султанов Ю.І. Постолювська Н.І. З турботою про літературний розвиток школярів: Деякі аспекти вивчення основ теорії на уроках української та зарубіжної літератур у 5-8 класах середньої загальноосвітньої школи // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України.– 2001.– № 6.– С. 50 -54.
67. Телехова О. Вивчення теорії літератури в школі. Харків: Гриф, 1999. 176 с.
- 68.Токмань Г. Вивчення літературно-критичних статей і засвоєння теоретико-літературних понять // Урок української. 2005. № 11-12. С. 37-40.
- 69.Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.
- 70.Токмань Г.Л. Методика викладання української літератури в старшій школі: екзистенціально-діалогічна концепція: моногр. Київ: Міленіум, 2002. 320 с.
- 71.Тонконогова Т. Системно-деятельностный подход к изучению литературы в основной и средней школе [Электронный ресурс]. URL: <http://www.myshared.ru/slide/353106/#>
- 72.Уліщенко В. В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. 398 с.
- 73.Франко І. Я. Із секретів поетичної творчості. Київ: Рад. письменник, 1969. 192 с.
- 74.Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения. Москва: Изд-во МГУ, 2003. 416 с.

- 75.Цикін В. О. Синергетика і освіта // Синергетичне світобачення: наукові і педагогічні аспекти / За ред. Н. В. Кочубей. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. С. 162 – 177.
- 76.Шацький І. Проблеми розуміння категорії «ліричний герой» в літературознавстві // Диалог культур: літературоведческий аспект / Зб. праць, 2004. С. 201 -204.
- 77.Шуляр В. І. Сучасний урок української літератури : теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв: Іліон, 2012. 876 с.
- 78.Штейнбук Ф.М. Методика викладання зарубіжної літератури в школі: навч. посіб. для студ. вузів. Київ: Кондор, 2010. 314 с.
- 79.Штейнбук Ф.М. Творча інтерпретація учнями епізоду з роману Гарсія Маркеса „Сто років самотності” – засіб опанування поняттям „магічний реалізм”: Фрагмент уроку розвитку зв’язного мовлення // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2000. № 4. С. 51
- 80.Юніцька Н. М. Теорія літератури в школі. Харків: Вид. група «Основа», 2012.